

בענין מצוות משלוח מנות איש לרעהו
ר' אריה ליבוביץ

I. Reasons for the mitzvah.

- A. תרומת הדשן סימן קי"א - to supply somebody with their needs for the meal.
1. רמב"ם הלכות מגילה פרק ב' הלכה ט"ו - proof to this opinion
- B. אסתר פרק ג. מפורד ומפורד - to increase friendship against Haman's claim of פסוק ח', שר"ת חת"ס אר"ח סימן קצ"ו.
1. Proof to the manos halevi - the word משלוח may suggest that it does not matter if the person receives it - שר"ת בנין ציון סימן מ"ד.
a. משנה ברורה סימן תרצ"ה ס"ק י"ח - we should only give with a שליח - did he misread the בנין ציון?
b. גמרא מגילה דף ז: ורש"י שם (ע"ע ברמב"ם שהבאנו לעיל) - שליח - שליח

II. Possible להלכה נפקא מינה להלכה.

- A. Mechila - משנה ברורה שם ס"ק כ"ד שר"ת חת"ס סימן קצ"ו
- B. Anonymous gifts - שר"ת כתב סופר אר"ח סימן קמ"א אות ב'
1. ערוך השלחן סימן תרצ"ה ס"ק ט"ז - have to know who sent it on Purim
2. מנהג הגר"ז (תשובות והנהגות ח"א סימן ת"ז) - check all of the packages.
- C. Beracha according to the Rashba - שר"ת הרשב"א חלק א' סימן י"ח. Piskei Teshuvos misquotes this Rashba as having dealt with mishloach manos specifically.
1. Different explanation of the Rashba - שר"ת שרידי אש - don't say a beracha because it minimizes the friendship aspect.
2. Additional reason not to have a beracha - it makes matanos l'evyonim look bad - בינה - בספרים חלק א' עמוד ס"ט.
- D. Sending non-food items.
1. Divrei torah - Rav Ovadiah - ילקוט יוסף הלכות משלוח מנות הערה ח' - maybe it serves the same purpose as a meal.
2. cigarettes - שר"ת ציץ אליעזר חלק ט' סימן ל"ג אות ג' - is it a food?
- E. Does it have to be nice for the giver or the recipient? עם גירסת ופירוש הריטב"א
1. Ritva himself is not 100% clear which way it works. חיי אדם כלל קנ"ה סעיף לא - depends on the recipient
- F. Can you force somebody to do this mitzvah? תוספות כתובות דף פז. ד"ה פריעת משנת יעבץ
הלכות מגילה סימן פ' אות ג' - if it is for friendship it won't work when forced
- G. קונטרס חנוכה ומגילה סימן י"ב - פורים משולש

III. Explaining what these reasons are based on.

- A. גמרא מגילה דף יב - מדרש תנחומא פרשת צו - depending on which sin the Jews had violated at the time.

1 - תרומת הדשן חלק א (ש"ת) סימן קיא

שאלה: בני אדם השולחים לחבריהם בפורים חלוקים וסדינים וכה"ג, יוצאים ידי משלוח מנות או לא?

תשובה: יראה דאין יוצאים בהן דנראה טעם דמשלוח מנות הוא כדי שיהא לכל אחד די וספק לקיים הסעודה כדנא. כמשמע /כדמשמע/ בגמ' פ"ק /מגילה ז ע"ב/ דאביי בר אבין ורב חנינא בר אבין הוו מחלפים סעודותיהו בהדדי, ונפקי בהכי משלוח מנות. אלמא דטעמא משום סעודה היא. ותו נראה דלא אשכחן בשום מקום דמיקרי מנות אלא מידי דמיכלי או דמשתי. וכן דקדק הרמב"ם בלשונו שכתב וחיוב לשלוח שתי מנות של בשר או שתי מיני תבשיל או שתי מיני דאוכלים, ונראה דשתיים בכלל אכילה. ובמתנות לאביונים כתב מעות או מיני מאכלים. אלמא דגבי משלוח מנות סבר דווקא מידי דמיכלי.

2 - רמב"ם הלכות מגילה וחטכה פרק ב הלכה טו

כיצד חובת סעודה זו שיאכל בשר ויתקן סעודה נאה כפי אשר תמצא ידו, ושותה יין עד שישתכר וירדם בשכרות. וכן חייב אדם לשלוח שתי מנות של בשר או שני מיני תבשיל או שני מיני אוכלין לחבירו שנאמר +אסתר ט'+ ומשלוח מנות איש לרעהו שתי מנות לאיש אחד, וכל המרבה לשלוח לרעים משובח, ואם אין לו מחליף עם חברו זה שולח לזה סעודתו וזה שולח לזה סעודתו כדי לקיים ומשלוח מנות איש לרעהו.

3 - אסתר פרק ג פסוק ח

ויאמר המן למלך אחשורוש ישנו עם אחד מפזר ומפרד בין העמים בכל מדינות מלכותך ודתייהם שנות מכל עם ואת דתי המלך אינם עשים ולמלך אין שוה להניחם:

4 - ש"ת חתם סופר חלק א או"ח סימן קצו

אך בס' מנות הלוי +על מגילת אסתר, ט' - י"ט, ד' וויניציאה דף ר' ע"ב+ להרבות השלום והריעות, היפך מרגילותו של הצר שאמר מפוזר ומפורד, פ' במקום שראוי לחיות עם א' הנם מפוזרים ומפורדים במחלוקת, לכן תקנו משלוח מנות,

5 - ש"ת בנין ציון סימן מד

ב"ה אלטאנא, יום ג כ"ח מרחשון תרכ"ד לפ"ק.

הרמ"א בא"ח סי' תרצ"ה כתב השולח מנות לחבירו והוא אינו רוצה לקבלם או מוחל לו יצא ובדרכי משה כתב כן בשם מהר"י ברין והפרי חדש כתב על זה תימא דזה מניין לו ובקרבן נטנאל תירץ שיצא לו ממה דאמרינן נדרים) דף ס"ג) האומר לחבירו קונם אם אין אתה בא ונטל לבנך כור א' של חטין ושתי תביות של יין ה"ז יכול להפר נדרו שלא ע"פ חכם ויאמר לו כלום אמרת אלא מפני כבודי זהו כבודי וכתב הרשב"א הטעם שאפילו ה' מקבל ממנו ה' יכול להחזיר לו והאי טעמא שייך גם במשלוח מנות עכ"ד ולענ"ד קשה דא"כ גם במתנות לאביונים אם רצה ליתן לעני והוא אינו רוצה לקבל יצא ולמה כתב הרמ"א רק לענין משלוח מנות כן גם כבר העיר בש"ת חתם סופר א"ח סי' קצ"ו דתלוי זה בב' טעמים של משלוח מנות אם הטעם כמו שכתב המנות הלוי להראות חבה וריעות דלפ"ז י"ל דיצא בשלוח דהראה חבתו אבל לטעם שכתב התרומת הדשן דאולי לא יספיק לו סעודתו והוא מסייעו לא שייך זה ולענ"ד טעם המהר"י ברין ורמ"א כמו שכתוב ומשלוח מנות ולא כתיב ונתון מנות כמו דכתיב ומתנות לאביונים דלשון נתינה שייך גבי מנות כדכתיב ונתן לפנינה וגו' מנות ולחנה יתן מנה אחת אפים מזה נראה דלא הקפיד הכותב אלא על השילוח דהיינו שיוצא מן המשלח אבל מתנה לא אקרי רק מה שבא מיד הנותן ליד המקבל דרק אם בא לידו נקרא מתנה ולכן אם העני אינו רוצה לקבל לא יצא ידי מתנות לאביונים אפילו אם מועיל לענין נדר לומר הרי הוא כאלו התקבלתי כיון דלא קיים כאן מצות הכתוב ויכול לקיים בעני אחר אבל כאן דכתיב ומשלוח מנות דאין זה רק מצות שילוח מששלח יצא. ובהכי ניחא לי מה שנסתפקתי מי שמביא בעצמו מנות ונותן לחבירו אם יצא ידי ומשלוח מנות דאין אמרינן שלוחו של אדם כמוותו אבל אפכא לא מצאו שיהא הוא כשלוחו וכיון דהכא כתיב ומשלוח מנות נימא דדוקא בעינן ע"י שליחות אבל על ידי נתינה לא ותמהתי שלא ראיתי לפוסקים שהעירו על זה אבל לפי מה שכתבתי י"ל כיון דב' טעמים דשילוח מנות שכתבתי לעיל שייכים גם בנותן הוא בעצמו ליד חבירו לכן יוצא גם בנתינה ומה דכתיב לשון שליחות הוא להורות דשילוח לבד יצא אפילו אין חבירו רוצה לקבל ולכן לא

הזכירו הפוסקים איסור נתינה ומכ"מ אולי לכתחלה טוב יותר לשלוח המנות ע"י אחר כנלענ"ד הקטן יעקב.

6 - משנה ברורה סימן תרצה ס"ק יח

לשלוח - בת' בנין ציון ס' מ"ד נסתפק אם הביא בעצמו המנות ולא ע"י שליח אי יוצא כיון דכתיב ומשלוח נימא דבעינן דוקא ע"י שליחות ע"ש:

7 - תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ז עמוד ב

אבי בר אבין ורבי חנינא בר אבין מחלפי סעודתייהו להדדי.

8 - רש"י מסכת מגילה דף ז עמוד ב

מחלפי סעודתייהו - זה אוכל עם זה בפורים של שנה זו, ובשניה סועד חברו עמו.

9 - שולחן ערוך אורח חיים סימן תרצה סעיף ד

הגה: ויש לשלוח מנות ביום ולא בלילה (מדברי הרא"ש פ"ק דמגילה); ואם שולח מנות לרעהו והוא אינו רוצה לקבלם, או מוחל לו, יצא.

10 - משנה ברורה סימן תרצה ס"ק כז

יצא - והפרי"ח חולק ע"ז וכן החתם סופר בס' קצ"ו מתמה ע"ז:

11 - שו"ת חתם סופר חלק א (או"ח) סימן קצו

על דברת הפרי חדש א"ח ס' תרצ"ה שפקפק על הרמ"א שפסק בהגה"ה [ס"ד] שאם שלח מנות לרעהו ולא אבה לקבל כי מחל לו יצא ידי חובתו, וכתב הפרי"ח לא ידעתי מניין לו זה הנה בס' קרבן נתנאל פ"ק דמגילה [ס' ז' אות ט'] השיב על פרי"ח מש"ס נדרים ס"ג ע"ב דיכול להתיר נדרו שלא עפ"י חכם לומר הריני כאילו התקבלתי ע"ש, וה"נ דכוותי, וצדקו דברי רמ"א. ואני אומר לא עיין הגאון במ"ש הר"ן בשם הירושלמי שם כ"ד ע"א דמיירי בסתם ופליגי ר"מ ורבנן אי כוונת הנותן לכבוד עצמו או לכבוד המקבל, אבל אי כוונת הנותן לכבוד עצמו לא מהני באומר הריני כאלו התקבלתי, וא"כ יפה כתב פרי חדש מג"ל לרמ"א דכוונת מתקני משלוח מנות היינו מרדכי ובית דינו אי ה' לצורך המשלח או לצורך מי שנשלח לו. והנה ראיתי בזה ב' טעמים, בתה"ד [ס' ק"א] כתב כדי שיהיה הרוחה לבעלי שמחות, אולי לא יספיק לו סעודתו הרי חברו מסייעו עי"ש, וי"ל אפילו אית לי טובא מ"מ תיקנו כך שלא לבייש מי שאין לו כבסוף מס' תענית [כ"ז ע"ב], וא"כ כשם שאם באמת אין לו די ספוקו אין במחילתו כלום אלא אפי' אית לי מ"מ לא ימחול משום שלא לבייש, אך בס' מנות הלוי + על מגילת אסתר, ט' - י"ט, [ד' וויניציאה דף ר' ע"ב] + להרבות השלום והריעות, היפך מרגילתו של הצר שאמר מפורד ומפורד, פ' במקום שראוי להיות עם א' הנם מפורדים ומפורדים במחלוקת, לכן תקנו משלוח מנות, א"כ י"ל כיון ששלח והראה חברו אעפ"י שזה מוחל לו כבר יצא ידי חובתו, ויפה כתב פרי"ח מג"ל למהר"י ברי"ן ולרמ"א שכ' משמו להכריע בזה:

12 - שו"ת כתב סופר או"ח סימן רמ"א אות ב'

שלוש וריעות וכן נשמע לטון חיים לנעמו נודלתי ח"י כשלין סוקבל ידע מי סמסלח ללין שלום כזס דרך סינס וריעות ולינו נוקרב לנצות, וכיון שססוקנו דינו של סכמ"ח דיוכל כשלין נוקבלו וכטעמא דמ"ו נוסוס סנס וריעות נמילח נשמע דל"י כשלין סוקבל ידע מי סלח לו ככלסע"ד:

1 (ב) נס סקססקס נ"י ססולס נסס לכססו ולין סוקבל ידע מי סלח לו לס זילל סוקבלס נולוס נססולס נסס לסוס רסיעל כל דל"י נטענול, לטענול דסס"ד דולוס נ"ע כדי למללול סססון מי סלין לו נוססכ דילל גס כשלין סכירו ידע מי סלח לו סוף כ"ס סניע לחכליל סססון ויס נולוס ניוסר כעין נולוס לדקס דלומר ר"ס ס"ד נולוס לדקס סל"י נניי נולוס כדי סלל לנניי, ללל לטענול נוסוס סיסס

13 - ערוך השולחן סימן תרצ"ה ס"ק ט"ז

כמותו ואם שלח מנות לשמעון ושמעון אינו כבודו אם הוא בעיר ויבא בעוד יום לביתו יצא אבל אם אינו בעיר שרא יבא היום לביתו לא יצא אע"פ שאשתו או בני ביתו קבלו בעדו שהרי כתיב משלוח מטת איש לרעהו ובעינין שיבא ליד רעהו או שעכ"פ ירע מזה:

מן שלוח מנות הוא ביום ולא בלילה כמו מתנות באכזרים ואם שלח בלילה לא יצא ואם שלח מנות לרעהו ואינו רוצה לקבלם או שמוחל לו יצא אבל אם השליח איכנס קודם שהגיע ליד מי שנשלח לו לא יצא ואם העמיד שליח קודם פורים שביום הפורים ישלח בעדו מנות לפלוני יצא דשלוחו של אדם

לקיים תרתי יהי מחזי כחוכא
שיברך על משלוח מנות ולא על
מתנות לאביונים ויהי נראה כולזול
במצוות מתנות לאביונים עכ"ל
ע"ש.⁴⁵

על משלוח מנות לבד ולא על
מתנות לאביונים ממעמא דרשב"א
דילמא לא ירצה העני לקבלו ומשום
הכי לא רצו חכמים לתקנו כלל
ברכה על משלוח מנות דאם רוצה

ובשורת דעת סופר (סי'
קכ"ט) כתב ע"פ מה שחקר כמה
אחרונים לענין לקיים משלוח מנות
ומתנות לאביונים בכת א"⁴⁴, וכתב
וז"ל י"ל דלא תיקנו ברכה על
משלוח מנות דהא אם רוצה לקיים
שניהם בכת א' לא יוכל לברך רק

14 - שו"ת תשובות והנהגות חלק א' סימן ת"ז

וברמב"ם מפורש דאף שיצאין אפילו לאדם אחד לבד
המצוה, מ"מ מפורש בדבריו (הלכה ט"ו) "וכל
המרבה לשלוח לרעים משובח", והיינו דהחוב
מקיימין באחד, אבל כל מה ששלח יותר מקיים בכל
אחד מצוה קיומית, וע"כ ראוי למקבל לראות מה
שלחו, ואף שהנתן בלאו הכי קיים המצוה, הלא
מקיים מצוה קיומית בכל מתנה ומתנה כמ"ש.

שו"מ שבבנין ציון גופא מסיק שמועיל אלא שאם
אפשר בשליח עריך ע"ש, ובמק"א הבאתי
שמרן הגרזים זצ"ל (הגאב"ד דבריסק) כששלחו לו
מנות נהג להקפיד ולראות מה שלחו לו, וכנראה חשש
לטעם המצוה משום ידידות וע"כ דוקא כשיודע
בפורים ששלחו לו ומה שלחו הוי ידידות. ולכן דקדק
מיד בפורים עצמו לראות מי שלח ומה שלחו.

15 - שו"ת הרשב"א חלק א סימן יח

שאלת למה אין מברכין על המצות כולן כגון המלוה את חברו והטוען עמו וכיוצא בהן.

תשובה זו שאלה עמוקה ודבר שעמדו עליו הראשונים זצ"ל ונסתבכו בו הרבה מפני מה מברכין על מקצתן ואין
מברכין על כולן ואי זו שמברכין עליה ואי זו שאין מברכין עליה. ואין הענין תלוי בטעם אחד שאותן לך כלל אחד
בהם. אלא כל מצוה שאין בה מעשה אין מברכין עליה כגון השמטת כספים וכיוצא בהן. וכן אין מברכין על מצוה
שאינה תלויה כולה ביד העושה. מפני שאפשר שלא יתמצא בה חברו ונמצא מעשה מתבטל. כגון מתנות עניים
ההלואת הדלים ונתינת צדקה והענקה וכיוצא בהם.

16 - ילקוט יוסף הלכות משלוח מנות הערה ח'

אסאד (האו"ח סי"ט ו) "ויקבל ממני פאר ר"מ חידוש זה במקום משלוח מנות איש
לרעהו", ותמארת המליצה כ' כן, ולא שסובר שיוצאים י"ח משלוח מנות בחידושי תורה.
וכן פסק בפשיטות בשו"ת רשב"ן (סי' רפד). ע"ש. גם בשו"ת באר חיים מרדכי ח"ג (סי'
ג) הביא דברי חתנו הרב שכי' להוכיח שיוצאים י"ח בחידושי (ככל ראיות המאסף הנ"ל,
והם שפה אחת דברים אחדים כיוע"ש). והרהמ"ח הוכיח דבעינן קרא כפשוטו,
שבפסחים (סח:) אמרי' הכל מודים בעצרת, וכן כפורים, דבעינן לבס. ועי' בפרש"י שם
וכו'. ומורים הוי נמי כמתן תורה, שקיימו מה שקבלו כבר (שבת פח.) ע"ש. ועי' בשו"ת
תירוש ויצהר (סי' קע וקעא) והביא מ"ש בספר קרבן תודה ריש מגילה בחי' דינים אות ה
לצד שיוצאים י"ח בחידושי. וע"ש. (וכעת אמ"א). והעיקר כמ"ש. ועי' בתשו' גאוני
בתראי (סי' ד.) דו"ק.

ח. יהיה דעת חלק ר' סימן מה. לאפוקי מ"ש בהמאסף (שנה י"ט כרך א' סי' עו),
שיוצאים י"ח משלוח מנות בחידושי תורה, דל"מ לטעם חיבה וריעות שאין לך התחברות
יותר מתורה, וכמ"ש בשבת סג. ת"ח המקשיבים זה לזה בהלכה וכו'. וכי הנתיות עולם
פ"י שעי"י התורה נעשים אחד. אלא אפילו לטעם התה"ד שיהיה לו המשלוח מנות
לסעודת פורים, הרי עיקר הסעודה לשמחה, ה"ת פקדיו ה' ישרים משמחי לב ובעירובין
(נד.) שמחה לאיש במענה פיו וכו'. ע"ש. וכל דבריו אינם אלא דרשות בעלמא. דעכ"פ
משלוח "מנות" בעינן וליכא. והא דראי דסעודת פורים לא סיגי בלא אכילה ממש ורשב"י
שהיה מקיים סעודה ג' בע"פ שחל בשבת בסודות התורה, אין ללמד ממנו לדידן, וגם אין
למדן אפשר משאי אפשר. (ועי' כה"ח סי' תמד ס"ק יח). ומ"ש בשו"ת יהודה יעלה

17 - שו"ת ציצ אליעזר חלק ט סימן לג

ובדבר אם יכולים לצאת ידי משלוח מנות בסיגריות שמעשנין או בטאבק הרחה. כבר העלה את השאלה על שלחן
מלכים ידידי הגר"י וועלץ שליט"א בירחון תל תלפיות אדר תרצ"ז, ונטה דעתו לומר דהשולח ממינים אלו למנה
אחת ל"ל שיוצא בזה יד"ח ואין מזחיחין אותו. אבל הגאון בעל ילקוט סופר השיב בפשיטות ובתקיפות, דאינו יוצא
בזה כלל, דכי דבר מאכל הוא, וכי אם יעשן כל יום הפורים יהי יוצא בזה חס /הס/ מלהזכיר וכו', והמנהג מה
ששולחין מזה הוא רק להרבות ריעות ואהבת, אבל ידי משלוח מנות בודאי אין יוצאין עיי"ש.

וכה ראיתי גם בספר שו"ת תירוש ויצהר סי' קע"א שהשיב שלדעתו בודאי אין יוצאין בשילוח מנות שניפטאבאק
/טבק הרחה/ או טאבאק לעשן דלאו אכילה ושתייה היא, ולא מיבעיא להאוסרים העישון ביו"ט אלא אפי'
להמתירים היינו דעכ"פ הוא צורך אר"ג =אוכל נפש= קצת, ואף דהפר"ח כ' דיוצאין גם בתרנגולים שחוטים היינו
דראוי לבשלם, אבל לא ציגארעטין וטובאק /סגריות וטבק/ דלא הוי מידי דאכילה כלל. ומסיים בלשונו: וידעתי שיש
מקום לומר להיפך דאפילו להאוסרים העישון ביו"ט משום דאינו שוה לכל נפש מ"מ יוצא י"ח לאנשים המעשנים,

אבל אינו נראה לי עיי"ש. ועיון גם בשו"ת שאילת יעקב מ"ש ששמע מרופא מומחה שהעישון אינו משיב רך מבריה תאות המאכל, ונודמן לדי ספר נקרא בשם בני שמעל וראיתי בתשרי שבסוה"ס סי' כ"ו שגדול אחד שהל' אבד"ק סענזשארץ השיב נמי שאין יוצאין די מ"מ בזה עיי"ש.

ויש לציין דעל טאבאק הרחה לא מצינו בכלל שיסברו דהוי בכלל אר"ן, וכבר כתבתי במקור"א דאין לדמות טאבאק ההרחה לטבאק העישון, דטאבאק העישון נהנה הגוף בפנימיותו והגוף כאילו גם ניזון ממנו משא"כ בטבאק ההרחה, וכמו"כ טבאק העישון רובי דאינשי מעשנים ומשא"כ טבאק ההרחה דרק מיעוטא הוא דמריחים, ועיון מ"ש בזה בספרי שו"ת ציץ אליעזר ח"ו סי' ל"ג לענין אי נהג קדושת שביעית בטאבאק. כמו"כ כתבתי בספר כרם ציון השלם (בחהלכות הפסוקות פ"ח הערה ב') דיש לומר דגם בטבאק עישון אין בו כלל איסור ספיחין בזה"ו ומכש"כ שאין כל איסור ספיחין בהוצאתן בשמינת /בשמינית/. ובפרט שהדעה הרפואית המהלכת כיום היא שהעישון מויק לבריאות האדם עיי"ש, וכזאת יש להוסיף לומר גם בנוגע למ"מ =למשלוח מנות= שלא יוצאין בזה יד"ח משלוח מנות.

18 - תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ז עמוד א

רבי יהודה נשיאה שדר ליה לרבי אשעיא אטמא דעיגלא תלתא וגרבא דחמרא, שלח ליה: קיימת בנו רבינו ומשלח מנות איש לרעהו ומתנות לאבינים.

19 - ריטב"א שם

היתה יקרה התשורה בעיגיו, ואמר שאינה מתנה לאדם כמוהו, ולא יצא ידי חובת משלוח מנות איש לרעהו⁶⁰⁸. הדר שלח ליה, כלומר רבי יהודא נשיאה גופה, עגלא תליתאה ותלת גרבי יין. שלח ליה, קיימת בנו רבי ומשלוח מנות איש לרעהו, כלומר שזו התשורה הראויה לך⁶⁰⁹ ומסתברא

יתני רב יוסף ומשלוח מנות איש לרעהו ב' מנות לאדם א'. כלומר, לרעהו העשיר. ומתנות לאבינים ב' מתנות לב' בני אדם ר' יהודא נשיאה שדר ליה לרב⁶¹⁰ הושעיא אטמא דעגלא תילתא וגרבא דחמרא. פרש"י⁶¹¹, שלח לו, קיימת בנו רבי ומשלוח מנות, ופירש דהכא מנות איכא. ול"ג הדר שלח ליה איהו. אבל בכלהו נסחי גרסינן⁶¹², קיימת בנו רבי ומתנות לאבינים. פירש, שלא

20 - חיי אדם כלל קנ"ה אות ל"א

(נרָאָה לִי מִירוּשְׁלַמִי פָּרַק קָמָא סוּף הִלְכָה ד' מִשְׁמַע דָּאֵם שְׁלַח לְעֵנִי דְּכַר מְאָכְל יָצָא מִשּׁוּם מִתְּנוּת לְאֲבִינִים וְלֹא מִשּׁוּם מְשֻׁלּוּחַ מְנוּת, דְּגַרְסִינָן שָׁם: רַבִּי יִתְדֵן נְשִׂיאָה שְׁלַח לְרַבִּי הוֹשַׁעֲיָא רַבָּה תְּדָא עֵטֶם וְחָד לְגִין דְּחָמְר; שְׁלַח וְאָמַר לָהּ: קַיְמַת בְּנֵי יִמְתְּנוּת לְאֲבִינִים. תְּדָר וְשְׁלַח לָהּ חָד עֵגֶל וְחָד גֶּרֶב דְּחָמְר; שְׁלַח וְאָמַר לָהּ: קַיְמַת בְּנֵי יִמְשְׁלוּחַ מְנוּת. מִשְׁמַע מְזָה דְּמִתְחַלָּה שְׁשְׁלַח לֹו מִתְּנָה קְטֻנָּה הוּא כְּרָרְךָ שְׁנוֹתִינִים לְאֲבִינִים, וְאַחַר־כֵּן בְּשְׁשְׁלַח לֹו מִתְּנָה מְרַבָּה אָמַר דְּוָה מְשֻׁלּוּחַ מְנוּת, מִשְׁמַע מְזָה שְׁאֵם שׁוֹלַח דְּכָר פְּחוּת לְעֵשִׂיר אִינוּ יוֹצֵא בְּנָה יְדֵי מְשֻׁלּוּחַ מְנוּת):

21 - משנת יעבץ הלכות מגילה סימן פ' אות ג

שיכח כרוחם למקבל, אולי לא חספיק לו סעודתו, ואינו יוצא ידי חובתו אלא עד שיקבלם המקבל, אי"כ בודאי שגם כל מנוח זו כופין לקיים את המנוח.

יש צד עור נפי"מ לדינא, לדעת החוס' כחובות פ"ז ע"א ד"כ פריעת, שגם על מנות ורכנן כופין לקיים את המנוח, מהו הדין במנות משלוח מנות, כשאינו רוצה לקיים את המנוח, אם כופין אותו לקיים את המנוח. ונראה שזה תלוי בשני הענינים של מנות משלוח מנות כ"ל, דאם כעטם הוא להכנות שלום וריעות, אי"כ פשוט הוא שזה רק כשזולת המנות מרצונו ולא ע"י כפייה, אולם לפי כעטם

22 - שרת שרידי אש חלק א סימן טא עמוד קעב

בפורים זה הרהרתי בקושית האחרונים: למה אין מברכין על משלוח מנות, לפי טעם הרשב"א שאין מברכין על הצדקה שמא לא יקבל, והרי גבי מ"מ יוצאין אף אם אינו מקבל, כמו שכתב הרמ"א או"ח סי' תרצ"ה סע' ד' אהפ"ר"ח חולק עליו. ובאמת נראה שאין כוונת הרשב"א דאיכא למיחש שמא לא יקבל ותהא ברכתו לבטלה, דמה יאמר למי שנותן לעני המבקש נדבה? אלא כוונתו, שאין מברכין על מצוה שאינה תלויה בעושה המצוה לבדו אלא גם באחר. ואפשר שמטעם זה אין מברכין על נתינת תרומה לכהן, אף שגם הנתינה היא מצוה כמו ההפרשה שעליה מברכין.

ועוד נ"ל, שמשלוח מנות היא להרבות שלום ואהבה וריעות, כמו שכתב החת"ס באו"ח סי' קצ"ה. והנה אף שבכל המצות גדול המצווה ועושה ומברכין וציונו - במשלוח מנות טוב שיתן מרצונו החפשי, מתוך רגש של אהבה לאחיו העברי, ואם הוא נותן רק עפ"י צווי הוא מפחית מידת האהבה. וכן הדין בצדקה, שאם הוא נותן מתוך רחמנות או מתוך אהבת ישראל טוב יותר ממי שנותן מתוך צווי וכפיה. וראה מה שכתב הרמב"ם בשמונה פרקיו על מחלוקת הפילוסופים אם טוב יותר לעשות עפ"י צווי או עפ"י רצון פנימי והכרעת הרמב"ם בזה. ואפשר שמשום כך אין מברכין על כיבוד אב ואם.

ובזה נ"ל לפשוט ספקם של האחרונים אם כופין על משלוח מנות כמו שכופין על הצדקה, שמשלוח מנות ע"י כפיה אינה כלום, ושאיני צדקה, דהתם העני מבקש לחם להשביע רעבונו.

ועוד נ"ל לחדש, שמשלוח מנות היא באמת מצוה תמידית בכל השנה, ורק בפורים נצטוינו לקיים בפועל מצוה זו כדי שזכור בכל השנה, כדרך שאנו קורים פ' זכור, כדי שזכור כל השנה. וידוע מה שכתב באו"ח, שמצוה שהיא תמידית ואין לה הפסק אין מברכין עליה.

23 - קונטרס חנוכה ומגילה סימן י"ב

דאפי"ל לדעת האחרונים מור וקליעך וקרנן
נחנאל שדעתם דמשלוח מנות נוכג בשבת
וסעודת ציום ראשון, מ"מ גם הם מודים
בעיקרו של דבר חדל ענינה כות, מ"מ ס"ל דיש
לבקדים משלוח מנות, ומכ דמקדימין קודם לזכ
אין זכ סחורכ ליסוד זכ, דכרי בעלם יוס
הפורים צפ"ו כות, ורק דאי אפשר לעשות
הסעודה צו ציום, וכד' כירושלמי, מ"מ מכ
דאפשר לעשות עושין, ולפיכך ס"ל דמקדימין
משלוח מנות קודם זמן הסעודה. L

מנות בשבת משום דכמנות כול מן הסעודה,
ומצוה כן צר"ן שכתב דלכתי בני הכפרים
המקדימין וקורין ומחלקין קודם, אבל משלוח
מנות אינו נוכג צו ציום לפי שאין עושין
סעודה, ועיין במאירי שכתב בשם כירושלמי
דע"ז שחל להיות בשבת אין עושין הסעודה
בשבת שנאמר לעשות אותם את ששמחתו חלוי
ידי בית דין ילא זכ ששמחתו צידי שמים, ועוד
שהמשלוח מנות כיכ בזכ נדחב, כרי דלפיכך אי
אפשר לעשות הסעודה בשבת לפי שאי אפשר
לשלוח מנות בשבת, דחלויים זכ בזכ, ואי אפשר
לחלק ציניהם.

וה"ש"י"י"י סימן תרע"ו סעיף ר', יוס המשכ
עשר שחל להיות בשבת אין קורין את
המגילה בשבת חלל מקדימין לקרותה בערב
שבת וגו' וזכיס מהנות עניין ומחלקין אותם צו
ציום וכר ואין עושין סעודה פורים עד יוס אחד
בשבת, ובמג"ל שם כתב דמכ"ל חציב חולק
וסבירא ליה דסעודה עושין בשבת, וגם כמשלוח

24 - תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יב עמוד א

שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחאי: מפני מה נתייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה? אמר להם: אמרו אתם! - אמרו לו: מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע. - אם כן שבשושן יהרגו, שבכל העולם כולו אל יהרגו - אמרו לו: אמור אותה! - אמר להם: מפני שהשתחוו לצלם.

25 - מדרש תנחומא (בבב) פרשת צו סימן י

וזאת תורת זבח השלמים. [גדולה שלמים] שהן עושין שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, ר' אלעזר הקפר אומר גדול השלום שאפילו ישראל עובדין ע"ז, ועושין תבורה אחת, אין מדת הדין פוגעת בהם, שנאמר חבור עצבים אפרים הנח לו